

Министерство образования Республики Тыва
Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Средняя образовательная школа с.Межегей

РАССМОТРЕНО

На заседании ШМО

Тюлуш Л.А.

Протокол №1

от «31» августа 2023г.

СОГЛАСОВАНО

Зам.дир по УВР

Дамба М.М.

от «31» августа 2023г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

Оюн Ч.К.

Приказ №95/1

от «31» августа 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по внеурочной деятельности «Тыва дылым – эртине байлаам»

для обучающихся 9 класса

Тайылбыр бижик

Тыва дыл – тыва нациянын дылы болур. Ында тыва улустун төрөөн дылын сайзырадып келген байлак дуржулгазы, мерген угааны, угаан-бодалының чедишкиннери мөөңнеттинген. Ол дээрге тыва культураның – улустуң аас чогаалының, литератураның, театр уран чүүлүнүң болгаш уран чүүлдүң өске-даа янзыларының, литератураның, парлалганың, эртемниң, ажыл-херек чорударының, өөредилгениң болгаш кижизидилгениң дылы апарган.

Ниити билиг албан черлериниң 9-ку клазының доозукчуларынга тыва дылга чорудар түңнел күрүнениң шылгалдаларының онзагайы

Шылгалданың кол сорулгазы: ниити билиг албан черлеринин 9-ку клазының доозукчуларының тыва дылга билииниң деннелин хынаары-биле күрүнениң түңнел аттестациязы. Түңнел шылгалдага өөреникчилерниң лингвистиктиг билиин (дыл болгаш чугаа дугайында билиин; дыл талазы-биле билиин, дыл материалдарын сайгарып тургаш, шын ажыглап база танып, бөлүктөп, сайгарып (анализтеп) билириниң билиглерин болгаш арга-мергежилин) хынаар. Дыл талазы-биле билиг, мергежилинин дылдын нормаларын (лексиктиг, грамматиктиг, стилистиктиг, орфографтыг, пунктуастыг) сагып тургаш, хевирлеттингенин хынаар ажыл.

Шылгалда ажылдың тургузуу.

Тыва дылдың шылгалда ажылы 9 ажылдан тургустунган болур:

1 – кыска эдертиг.

2-8 чедир кыска харыы бээр тест айтырыглары.

9 – чогаадыг. Ук онаалга уругларның номчаан сөзүглелинге хамаарыштыр боттарының бодалын илередип билирин хынаар.

Шылгалданын шупту онаалгаларын күүсеткени дээш, доозукчу ниитизи-биле эң улуг – 33 баллды ап болур.

9-ку класстың тыва дыл шылгалдаларына белеткээр календарь-тематиктиг планнаашкыны

34 шак

Дугаары №	Программа аайы-биле темалар	Шактар саны	Планда хүнү	Эрттирген хүнү
1	I. Шылгалда ажылдарының структуразы. Онаалганың саны болгаш хевирлери. Демоверсиялар-биле таныжылга, шылгалда бланкыларын долдуары. Делгеренгей харыылыг онаалгаларны кылырының нелелделери (критерийлери).	1	07.09.2023	
2	Микротема деп чүл? сөзүглелден микротеманы тывары. Сөзүглелди абзацтарга чарары.	1	14.09.2023	
3	Эдертигни кызырары деп чүл? Эдертигни кызырар аргалары. <i>Исключение</i> деп арганы ажыглап өөредири (чүү чүвени ап кааптарыл?).	1	21.09.2023	
4	Эдертигни кызырары. <i>Обобщение</i> деп арганы ажыглап өөредири. Элээн каш чоок уткалыг домактарны чаңгыс сөс-биле солууру. 3 аңгы домакты чаңгыс домак кылдыр кызырары.	1	28.09.2023	
5	Бөдүүнчүдери. <i>Упрощение</i> . Элээн нарын домактарны утказы билдингир кылдыр бөдүүнчүдери.	1	12.10.2023	
6	Кызырарының аргаларын шилип ажыглап билири (чүге кажан, каяа эдертигге херегил?).	1	19.10.2023	

7	Практиктиг ажыл. Үн бижидилгезинден эдертиг.	1	26.10.2023	
8	II. Сөзүглелдин синтаксистиг сайгарылгазы. Сөзүглелдин синтаксистиг сайгарылгазы.	1	09.11.2023	
9	Домактың грамматиктиг ооргазы. Кол сөс биле сөглөкчи.	1	16.11.2023	
10	Домактың ийиги черге кежигүннери.	1	23.11.2023	
11	Чаңгыс составтыг домактар.(Нарын домак иштинде чаңгыс составтыг домактар).	1	30.11.2023	
12	Быжыглаашкынга мергежилгелер күүселдези. Синтаксистиг сайгарылгалар.	1	07.12.2023	
13	III. Сөзүглелдин пунктуастыг сайгарылгазы. Чаңгыс аймак кежигүннер. Чаңгыс аймак кежигүннерге бижик демдектерин салыры.	1	14.12.2023	
14	Тускайлаан кежигүннер. Тускайлаан кежигүннерге бижик демдектерин салыры.	1	21.12.2023	
15	Тускайлаан байдалдарга бижик демдектерин салыры (деепричастиелиг бөлүглел, причастиелиг бөлүглел, деңнелгелиг бөлүглел).	1	28.12.2023	
16	Кирилде сөстөрлиг домактарга, кирилде домактарга бижик демдектери.	1	11.01.2024	
17	Адалгалыг домактарга бижик демдектерин салыры.	1	18.01.2024	
18	Чагырыштырар болгаш чагырыштырбас эвилелдер	1	25.01.2024	

19	Чагырышпаан болгаш чагырышкан домактарга бижик демдектерин хереглээри.	1	01.02.2024	
20	Быжыглаашкынга мергежилгелер күүселдези	1	08.02.2024	
21	IV. Сөс каттыжыышкыны Сөс каттыжыышкыны. Сөс каттыжыышкынында холбаалар.	1	15.02.2024	
22	V. Орфографтыг анализ. Морфемниг, морфологтуг анализ. Орфограммалар. Ажык үннер. Узун ажык үннерлиг сөстөрнүң үжүктөрүн шын бижири. Й үннүг үжүктөрлиг сөстөрнүң шын бижилгези. Өк-биле адаар ажык үннерлиг сөстөрнү шын бижири (9 сөске чогаадылга, өскертилге кожумактарынга ь демдекти бижири).	1	22.02.2024	
23	Эгезинге б-п, д-т деп үннернүң үжүктөрүн шын бижири. Сөс ортузунга дапкырлап бижиир үжүктөрнү шын бижири (саннар).	1	29.02.2024	
24	Нарын сөстөрнүң шын бижилгези. Хурааңгайлаан нарын сөстөрнүң шын бижилгези.	1	07.03.2024	
25	Орус дылдан үлегерлээн сөстөрнүң шын бижилгези.	1	14.03.2024	
26	Чугаа кезектериниң дүрүмнери	1	21.03.2024	
27	Практиктиг ажылдар.	1	04.04.2024	
28	VI-VIII. Сөзүглелдин анализи болгаш чурумалдыг аргалар, лексиктиг анализ. Лексиканың болгаш фразеологияның чурумалдыг	1	11.04.2024	

	аргалары. Сөстүң лексиктиг сайгарылгазы. Дылдың чурумалдыг аргалары.			
29	Сөзүглелдин сайгарылгазынга практиктиг ажылдар.	1	18.04.2024	
30	IX. Сөзүглел. Чогаадыг. Угаап-боданышкынның чогаадыгны бжирири.	1	25.04.2024	
31	Угаап-боданышкынның чогаадыгның тургузуу	1	02.05.2024	
32	Практиктиг ажылдар	1	03.05.2024	
33	Чогаадыг бжидериниң талазы-биле практиктиг кичээл	1	16.05.2024	
34	Катаптаашкын	1	23.04.2024	